

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige Barne- og likestillingsdepartement
P.b. 8036 Dep
0030 OSLO

Barne- og likestillingsdep.
F. 681.00
Dato. 6/11-08
Saksnr: 2008/03042-037

Deres referanse

Vår referanse
2008/02448-7 008

Dato
31.10.2008

Høring - Forslag til endring i gjeldsordningsloven

Vi viser til høringsbrev av 18. juli 2008 fra Barne- og likestillingsdepartementet om ovennevnte. Etter avtale med Justisdepartementet sendes Politidirektoratets høringssvar direkte til Barne- og likestillingsdepartementet.

I høringsbrevet er politidistriktene oppført som høringsinstans. Det er uheldig at saken er sendt så vel til Justisdepartementet som politidistriktene som underliggende instanser. Politidirektoratet har derfor i henvendelse til politidistriktene bedt om å få oversendt kopi av distriktets høringssvar. I tillegg har vi forelagt høringen for Namsfogden i Oslo. Innen fristen har vi mottatt svar fra Romerike, Follo og Troms politidistrikt samt fra Namsfogden i Oslo. Høringssvarene er i noen sammenhenger innarbeidet i direktoratets uttalelse. I andre sammenhenger er det henvist direkte til disse. Svarene fra underliggende instanser følger vedlagt i kopi.

Vi har merket oss at endringene som foreslås i hovedsak tar sikte på å gjøre de aktuelle delene av gjeldsordningsloven mer fleksibel og bedre tilpasset dagens samfunnsforhold. Vi vil nedenfor gi våre kommentarer til enkelte av de foreslåtte endringene som vi antar har størst betydning for politiets og namsfogdens arbeid.

Kravet om utenrettslige forhandlinger

Gjeldsordningsloven (gol) stiller krav om at den som skal søke om gjeldsforhandlinger først må ha forsøkt å løse problemene på egen hånd. I de tilfellene der det er mulig, vil en frivillig, utenrettslig ordning være en fordel for både skyldner og kreditorer. Departementet foreslår en tilføyelse i loven med sikte på å lette kravene for saker som er lite egnet for utenrettslig løsning. Forslaget anses som en lovfesting av de anbefalinger som er gitt i Barne- og likestillingsdepartementets rundskriv av 27. juni 2006, Q 28/2006. Follo politidistrikt bemerker at bestemmelsen tolkes i dag forskjellig i de ulike politidistrikt. En presisering av lovens vilkår synes derfor nødvendig.

Romerike politidistrikt påpeker at forslaget vil medføre at man unngår unødvendig tidsbruk i saker hvor det med stor sannsynlighet ikke er mulig å få til en utenrettslig ordning. Dette vil være en fordel for skyldner, kreditorer og kommunenes gjeldsrådgivere. Både Namsfogden i Oslo og Romerike politidistrikt påpeker imidlertid at dette forslaget vil ha

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

ressursmessige konsekvenser for namsmannsapparatet, da en lemping av reglene vil medføre en flytting av ressursbruk fra kommunene til namsmannsapparatet.

Politidirektoratet er enig med Namsfogden i Oslo når de uttaler følgende:

”I stedet for å lempe kravet til utenrettslige forhandlinger, ser namsfogden det som mer hensiktsmessig å styrke kompetansen og å øke kapasiteten der det trengs. Vår erfaring er at økonomirådgivere i kommunene spiller en viktig rolle. De har nærhet til skyldnerne og tillit hos kreditorene. De siste årenes satsing på kompetansebeving innen økonomisk rådgivning i kommunene har dessuten medført økt bevissthet og kompetanse på området. De økonomiske rådgiverne utgjør en betydelig ressurs, og de bør etter namsfogdens mening fortsatt ha en sentral rolle i forhold til å bidra til å løse problemene utenrettslig. En eventuell lemping av kravet til eget forsøk anbefales derfor formulert som en snevret og konkret unntaksregel”.

Det er viktig at opparbeidet samarbeid mellom kommune og namsmann i gjeldsordningssaker opprettholdes og videreutvikles. Samarbeidet har i flere lensmanns- og namsfogddistrikter medført jevnlig møter med kommunene med det formål å samordne oppfølgingen av skyldnere i hele prosessen, fra søknad til gjennomført gjeldsordning. Dette samarbeidet har normalt sitt utspring nettopp i lovbestemmelsen om krav til utenrettslig forsøk jf gol § 1-3 sammenholdt med kommunenes bistandsplikt jf gol § 1-5 og sosialtjenesteloven § 4-1. En endring i lovteksten vil kunne endre denne praksisen og redusere bredden i den hjelpen skyldner tilbys. Dette anser vi som uheldig. Videre vil en slik endring i praksis gi store ressursmessige og økonomiske konsekvenser for namsmannsapparatet.

Politidirektoratet slutter seg til Namsfogden i Oslo som uttaler at man anbefaler at nåværende rettstilstand opprettholdes, men med et snevert unntak for de tilfeller egne forhandlinger åpenbart ikke vil føre frem.

Dersom kravet til forhandlinger lempes som foreslått, bør det stilles krav om at kommunen begrunner hvorfor saken oversendes namsmannen. Dette vil normalt medføre at kommunen må skaffe seg innsikt i skyldners økonomiske situasjon som del av sin vurdering. Vi foreslår følgende endring i gol § 1-3 tredje ledd siste punktum: ”Dersom saken er oversendt fra kommunen med en begrunnelse for anbefaling om vurdering etter loven her..”.

Låneopptak i gjeldsforhandlingsperioden

Etter gjeldende rett må skyldneren innhente samtykke fra samtlige kreditorer dersom han vil stifte ny gjeld under gjeldsforhandlingsperioden. Departementet foreslår at regelen endres slik at det er tilstrekkelig med namsmannens samtykke.

Politidirektoratet antar at pågangen fra skyldnere som ønsker lån i gjeldsforhandlingsperioden vil øke dersom kravet om samtykke fra samtlige kreditorer fjernes. Lovforslaget vil således innebære merarbeid for namsmennene som skal foreta en behovsprøving av skyldners lånesøknad, noe som igjen vil vanskeliggjøre gjennomføringen av en gjeldsforhandling innenfor lovens frister. Videre vil vi, i likhet med både Namsfogden i Oslo og Romerike politidistrikt, understreke at namsmannen bør bevare en objektiv rolle for å ha tillit både hos skyldner og kreditor. Det bør derfor ligge utenfor namsmannens ansvarsområde å vurdere om skyldner skal kunne pådra seg nye økonomiske forpliktelser.

Vi er enig med Follo politidistrikt, Romerike politidistrikt og Namsfogden i Oslo at dersom et låneopptak i gjeldsforhandlingsperioden blir betinget av namsmannens samtykke, må det

utarbeides klare og konkrete retningslinjer for namsmannens vurdering og i hvilke situasjoner dette skal gjelde. Det bør fastsettes retningslinjer for behandlingen av denne type krav både i forhandlingsperioden, i gjeldsordningsperioden, etter gjennomført gjeldsordning og ved en eventuell endring, omgjøring, opphevelse eller tilsidesettelse.

Gjeldsordning for skyldnere bosatt utenfor Norge

Departementet foreslår at gjeldsordningsloven endres slik at personer som har tilknytning til Norge, men som ikke bor i landet, kan fremsette søknad om gjeldsordning.

Lovforslaget åpner muligheten for å søke om gjeldsordning for en ny gruppe skyldnere. Dette vil gi en økning i antall søknader med påfølgende økning i ressursbehov hos namsmannen som tillegges behandlingskompetansen. Namsmannens mulighet for å kontrollere skyldners opplysninger vil være redusert i en situasjon der skyldner har bopel utenfor Norge. Vi slutter oss til Romerike politidistrikt som uttaler:

”Departementet nevner utfordringer i forhold til å beregne levekostnader og boustgifter, men peker på at utfordringene neppe er større enn ved utleggstrekk hvor skyldner er bosatt i utlandet. Dette er etter vår oppfatning to forskjellige forhold om ikke kan sammenlignes. Ved et utleggstrekk vil kreditor alltid ha sitt restkrav i behold, dersom namsmannen foretar en feilvurdering i forhold til utregningen av størrelsen på trekket. I en gjeldsordning vil en slik feilvurdering kunne bety at kreditorerne får en langt lavere dividende enn de har krav på, og at kravet vil falle bort etter en gjeldsordning som er inngått på bakgrunn av uniktige opplysninger. Vi ser videre faren for at skyldnere vil kunne få gjeldsordning på feil premisser på grunn av namsmannens manglende mulighet for undersøkelse og etterprøving”.

Faren for svekkelse av tilliten til namsmannen og til gjeldsordningsinstituttet som helhet må etter Politidirektoratets syn veie tyngre enn hensynet til skyldner. Endringsforslaget støttes derfor ikke. Vi er enig med Namsfogden i Oslo at dersom det åpnes for å behandle søknader fra utlandet, anbefales at det bør være en snever og godt regulert unntaksregel. Behandlingen bør i tilfelle legges til et av de større namsmannsdistriktene. Dette støttes også av både Follo og Troms politidistrikt og Namsfogden i Oslo. Politidirektoratet vil påpeke at den foreslåtte endringen vil i så fall få klare budsjettmessige konsekvenser for det aktuelle namsmannsdistriktet.

Skatte- og avgiftskrav

Etter gjeldsordningsloven skal skatte- og avgiftskrav som hovedregel behandles som uprioriterte fordringer. Loven inneholder imidlertid enkelte særregler på dette området, blant annet om utleggstrekk for skatte- og avgiftskrav under gjeldsforhandlingsperioden. Tolkningstvill har skapt behov for enkelte justeringer. Det gjelder behandlingen av utleggstrekk for skatte- og avgiftskrav i forhandlingsperioden, behandlingen av skatte- og avgiftskrav oppstått i gjeldsordningsperioden og behandlingen av visse kommunale avgifter som skal dekkes i forbindelse med gjeldsordning.

Utleggstrekk for skatte- og avgiftskrav i forhandlingsperioden:

Den foreslåtte lovendringen i gol § 3-4 femte ledd som fjerner prioriteten for skatte- og avgiftskrav i gjeldsforhandlingsperioden støttes. Dette harmonerer med lovendringen i 2002 og letter saksbehandlingen av gjeldsordningssakene.

Politidirektoratet ser at det også er foreslått endring i gol § 3-4 femte ledd for utleggstrekk til bidrag. Formuleringen ”... løpende bidrag...” bør defineres nærmere i forarbeidene dersom det er meningen at dette skal ha et annet innhold enn gjengs oppfatning. Det antas at gjengs oppfatning av ”løpende bidrag” kun omfatter det månedlige underholdsbidraget

skyldner skal betale fortløpende, ikke dekning av bidragsgjeld. Med dette som utgangspunkt harmonerer det dårlig at § 3-4 femte ledd henviser til § 4-8 bokstav d som omhandler akkumulert privat bidragsgjeld.

Behandling av krav sikret med legalpant i bolig:

Politidirektoratet foreslår en endring i lovforslaget § 4-8 (a). "Krav sikret ved lovbestemt pant i boligen i henhold til ... bør likevel som hovedregel gis full dekning." Dette for å sikre at skyldnere som ikke har midler til å dekke denne type krav fullt, skal ha mulighet for å oppnå gjeldsordning etter loven. Det bør videre klargjøres om legalpant som får full dekning i gjeldsordningsperioden skal holdes utenfor beregningen av takst + 10%.

Skatt- og avgiftskrav oppstått etter åpning:

Politidirektoratet støtter endringsforslaget.

Gjeldsordningens lengde

Departementet foreslår en endring i gjeldsordningsloven som medfører at det for enkelte tilfeller bør være en særlig adgang til å korte ned perioden eller fastsette gjeldsordninger helt uten gjeldsordningsperiode. Både Troms, Romerike og Follo politidistrikt samt Namsfogden i Oslo påpeker betenkeligheter med å endre lovens hovedregel om gjeldsordningens lengde. Namsfogden i Oslo påpeker at det kan anføres gode grunner for at det bør fastsettes en viss gjeldsordningsperiode, først å fremst med hensyn til kreditorenes mulighet til å begjære ordningen omgjort jf gol § 6-2-første ledd. Romerike politidistrikt beskriver det slik:

"En gjeldsordning hvor skyldneren ikke har noen forpliktelser og får slette gjelden med en gang, vil av mange bli oppfattet som en lettvint løsning. Selv om gjeldsordningsperioden i de fleste tilfeller ikke fører til at kreditorene får noen dekning, bidrar den til at skyldneren i den perioden har noen forpliktelser. Departementet neener mulighet for arv eller lotterigeunst som vil kunne komme kreditorene til gode. Et annet forhold er at skyldneren i gjeldsordningsperioden, har begrensede muligheter til å ta opp ny gjeld fordi han står registrert med en gjeldsordning. Dette har en preventiv effekt som klart faller inn under gjeldsordningsloven formål om at skyldneren skal få orden på sin økonomi. Dersom den forslatte lovendringen blir vedtatt, ser vi en fare for at mange skyldnere ikke endrer sine holdninger til gjeld og kreditt, og raskt vil kunne komme i et økonomisk utføre igjen".

Nåværende regelverk åpner for at det kan stadfestes en kortere gjeldsordningsperiode. Politidirektoratet anser at hovedregelen for gjeldsordningsperioden fortsatt bør være 5 år, men at det likevel kan åpnes for en viss oppmykning ved vurderingen av å kunne stadfeste en kortere gjeldsordningsperiode.

Gjeldsordning for straffedømte

Departementet foreslår et tillegg til gjeldsordningsloven § 1-4 annet ledd bokstav b, slik at resosialiseringshensyn kan gjøre det mulig å åpne gjeldsforhandlinger for en skyldner hvor en ikke ubetydelig del av gjelden utgjør straffegjeld som har oppstått mindre enn 3 år før søknaden leveres.

Vi deler ikke departementets syn, og slutter oss til Namsfogden i Oslo som uttaler:

"Namsfogden ser at det vil kunne føre til en raskere resosialisering dersom en skyldner med straffegjeld lettere kan få åpnet for gjeldsforhandling enn i dag. Det fremstår likevel som ubeldig at resosialiseringshensyn alene skal kunne føre til oppmykning av dagens rettsstilling. Det er tillagt et straffemoment ved utmålingen av straffekrav, og hensikten med illeggelse av kravene vil svekkes dersom det ikke stilles krav til at skyldner skal forsøke å innfri straffegjelden".

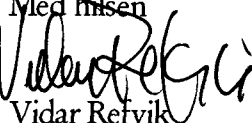
Det vil kunne oppfattes som støtende dersom skyldneren ikke har forsøkt å betjene gjelden over en viss tid. I likhet med Namsfogden i Oslo og Romerike politidistrikt anser vi at 3 år ikke er for lang tid å vente med å søke gjeldsordning.

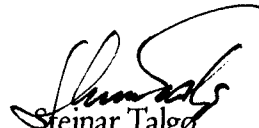
Behandling av straffebøter under gjeldsordning

Det følger av gjeldsordningsloven § 4-8 at straffebøter i visse tilfeller kan nedsettes eller ettergis i forbindelse med en gjeldsordning. Bestemmelsen skiller ikke mellom bot ilagt ved dom og forelegg ilagt av påtalemyndigheten. Bot ilagt ved dom kan bare ettergis av Kongen i statsråd (benådning). Ved bot ilagt ved forelegg kan ettergivelse gjøres av påtalemyndigheten ved opphevelse av forelegget, jf straffeprosessloven § 258.

Departementet foreslår en presisering av lovteksten i forhold til bøter fastsatt ved dom.

Politidirektoratet støtter departementets forslag til presisering av § 4-8 (h). Når det gjelder straffebøter fastsatt ved forelegg ser Politidirektoratet at det kan være behov for ytterligere presisering, da i § 4-12 første og fjerde ledd. Her bør det henvises til unntaket i samme paragraf tredje ledd. Slik Politidirektoratet ser det medfører unntaket i tredje ledd at taushet **ikke er samtykke** når forslaget går ut på nedsetting/ sletting av bøter fastsatt ved forelegg. Tilsvarende gjelder for den subsidiære fengselsstraffen.

Med hilsen

 Vidar Refvik
 ass. politidirektør

 Steinar Talgø
 seksjonssjef

Saksbehandler:
 Bente Storruste
 Tlf: +47 23364223

Kopi til:
 Justisdepartementet

Vedlegg:
 4